

різними рухами, відмінна динамічність розгортання сюжету танцю призводить до розвитку як фізичних здібностей дітей, так і утримання уваги до народного танцю [3].

Курс народно-сценічного танцю допомагає розвивати танцюриста фізично, прищеплює вміння координувати рухи всіх частин тіла, виховує витривалість і техніку правильного дихання. Удосконалюючи свої технічні можливості студент опановує стилістику народної хореографії, її національні особливості, манеру виховання. З перших занять крім напрацювання віртуозної виконавської техніки, пластичності, сили, шляхетності – розвиваються смаки, внутрішні художні почуття виконавця, заохочення до творчості.

Список використаних джерел:

1. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Ч. 1. Хореографічна робота з дітьми: Навч. посібник / Б. М. Колногузенко ; Харк. держ. акад. культури. – Х. : ХДАК, 2005. – 153 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 247 с.
2. Хореографічне виховання дітей засобами українського народного танцю [Електронний ресурс] / Хореографічне виховання дітей засобами українського народного танцю. – Режим доступу:<http://www.diplom.kiev.ua/detail.php?id=2762>. – Назва з екрану.
3. Шевчук А. Дитяча хореографія / А. Шевчук. – К. : Шкільний світ, 2008. – 126 с.

Інна Гавриш

Науковий керівник: к. п. н., доц. Матвієнко С. І.

ХУДОЖНЄ КРАЄЗНАВСТВО ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В сучасних умовах все більше підвищуються вимоги суспільства до громадянина України, у якого серед загальнолюдських якостей поряд з мораллю, національною свідомістю та сумлінням повинні бути національна духовна культура, патріотичні почуття. Патріотизм як моральна якість має інтегральний зміст. З огляду на це в педагогічній роботі поєднано ознайомлення дітей з явищами суспільного життя, народознавство, засоби мистецтва, практична діяльність дітей (праця, спостереження, ігри, творча діяльність та ін.), національні, державні свята.

За теперішніх умов у вихованні майбутніх громадян України пріоритетним питанням освіти виступає національно-патріотичне виховання. Про це свідчать наукові праці сучасних дослідників Р. Берези,

А. Богуш, Н. Гавриш, П. Ігнатенка, В. Поплужного, М. Качур, М. Косаревої, О. Красовської, А. Крицької, В. Лаппо, М. Стельмаховича, Б. Ступарика, Г. Шевченко, Л. Штефан, П. Щербаня та ін.

Одним із засобів національно-патріотичного виховання є краєзнавство. Краєзнавство визначається тлумачним словником як збір, накопичення і популяризація відомостей про певну територію з різних точок зору: географії, геології, метеорології, рослинного і тваринного світу, населення, господарства, історії, культури тощо. Воно є також суспільним рухом [3, с. 358]. У різні роки на позитивне значення краєзнавства у вихованні дітей вказували українські вчені і педагоги О. Духнович, С. Русова, Г. Ващенко, С. Рудницький, В. Геринович, П. Тутковський, А. Макаренко та інші. Так, у педагогічній спадщині А. Макаренка знаходимо певну оцінку краєзнавства задля виховання дітей, оскільки видатний педагог систематично практикував з вихованцями близькі й далекі екскурсії, походи та подорожі.

За визначенням географа Л. Берга, краєзнавство – це мала географія. Основними джерелами краєзнавства є: краєзнавча бібліографія; картографічні джерела (архіви музеїв, державні архіви); усні джерела; офіційні джерела; статистичні джерела; спостереження; друковані джерела; пам'ятки історії та культури. Краєзнавство – це своєрідна «батьківська скринька», сукупність спадщини, залишеної нам минулим поколінням, звичаї рідного краю, досвід господарського освоєння краю та його вікова культура. Існує кілька видів краєзнавства: туристичне, історичне, географічне, архітектурне, художнє, фольклорно-етнографічне тощо. У межах наукового аналізу основних позицій нашої наукової проблеми ми з'ясували визначення, специфіку та структурність художнього краєзнавства.

Художнє краєзнавство, за визначенням А. Торхової, є особливим механізмом виховної роботи в навчальних закладах (загальної та додаткової освіти), який здатний забезпечувати не тільки предметний, але й духовний потенціал різних видів художньо-краєзнавчої діяльності. Основою художнього краєзнавства, як було зазначено вище, є художньо-краєзнавча діяльність, яка, в свою чергу, визначає два результати по її проведенню:

1) *предметний (матеріалізований) результат* представлений в зібраннях музейних експозицій, різноманітних виставках, виставах, театралізовано-обрядових дійствах тощо;

2) *духовний результат* визначається в набутих учасниками даного виду діяльності судження, погляди, переживання, почуття. Інакше кажучи, це ті ставлення, що людина визначає до рідного краю, його природи, культури, мистецтва, до людей та самої себе. Ці ставлення формуються у дітей в процесі досягнення предметних результатів художньо-краєзнавчої діяльності [6, с. 5].

Успіх художнього краєзнавства багато в чому залежить від того, наскільки педагог (або педагогічний колектив у цілому) глибоко

усвідомлює можливості та специфіку даного виду роботи, а також здатний вибудувати чітку, ефективну систему виховання в єдності її змістовного та організаційного компонентів.

А. Фоменко розглядає художнє краєзнавство як дієвий особливий виховний простір, що базується на подіях, який акумулює в собі цінності побутового способу існування, що орієнтує особистість на розвиток і реалізацію своєї плідності. Вибір дітьми бажаних цілей і засобів художньо-краєзнавчої діяльності, реалізація мотивів і потреб в обраній позиції сприяють трансформації духовних цінностей в цінності особистості. Тому сутність процесу виховання духовних цінностей засобами художнього краєзнавства характеризується як створення умов для збагачення духовного світу дітей мотивами і навичками особистісного самовизначення і творчої самореалізації в різних видах художньо-краєзнавчої діяльності. Інтегративним показником результативності даного процесу є усвідомлений і мотивований вибір дитиною необхідного рівня активності в художньо-краєзнавчій діяльності та підтримання лінії поведінки на її реалізацію [7, с. 5].

Основою художнього краєзнавства є вивчення рідного краю. Кожен регіон нашої країни відрізняється самобутністю традицій, художньої культурної спадщини, яка залишилася від попередніх поколінь, від того, розвиток яких напрямів художньої культури домінує в краї, якими культурними цінностями живуть люди. Усе це утворює неповторне середовище, своєрідний духовний простір, який має вплив на розвиток особистості. Дитина починає любити свою країну вже після того, коли ніби «зростається» зі своєю родиною, знайомиться з природою, культурою, мовою, традиціями свого рідного краю, при цьому батьки, спосіб життя родини мають провідне значення у становленні особистості малюка. Саме такий підхід у виховній практиці враховує головні принципи виховання, які дозволяють закладати фундамент основ духовності дошкільника, використовуючи багатий культурний потенціал регіону та його історичну спадщину.

Сучасні українські дослідники А. Богуш, Н. Лисенко пропонують будувати методика роботи з дошкільниками в даному напрямку, використовуючи принцип краєзнавства, який обґрунтував К. Ушинський, поєднуючи його з принципами історизму та регіонального підходу, бо «вікові особливості дітей дошкільного віку не дають змогу їм обійняти весь зміст духовної культури українців, яка має свою специфіку відповідно до кожного етнічного району нашої держави» [1, с. 43].

Розрізняють три основні рівні культурних надбань: регіональний, національний, загальнолюдський. Як зазначає А. Торхова, кожен регіон відрізняється самобутністю свого художнього життя. Це залежить багато від чого: від культурних традицій, від тієї культурної спадщини, що залишилося життєтворчістю попередніх поколінь [6, с. 9].

Але використовуючи принцип регіонального підходу до

ознайомлення дошкільників з культурно-історичною спадщиною, треба враховувати застереження науковців щодо однобічного захоплення місцевим матеріалом, тому необхідно, щоб програма роботи включала матеріал, зміст якого стосується українських символів, оберегів, традицій, національних свят, народних ігор, народних промислів та ремесел надбання українського народу є тим скарбом, який складає загальнолюдський фонд духовного багатства [5].

З огляду на це, привертає увагу парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку О. Каплуновської «Україна – моя Батьківщина», в якій виокремлено, зокрема, такі розділи тематичного змісту роботи з дітьми, як-от: «Рідне місто (село)», «Культура України», в межах реалізації яких вихователь може задіювати потенціал художнього краєзнавства [4].

Дослідниця А. Гончаренко, за вимогами дошкільної освіти, створила регіональну парціальну програму «Я – киянин», яка спрямована на відкриття для дитини простору рідного міста, з його культурними, історичними пам'ятками, життям містян в минулому та сьогодні. Саме такі регіональні програми, на нашу думку мають великі перспективи щодо ознайомлення дитини з рідним краєм та вихованням у дітей дошкільного віку основ патріотизму [2].

Список використаних джерел:

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко – К. : Вища школа, 2004. – 407 с.
2. Гончаренко А. Створюймо краєзнавчі програми / А. Гончаренко // Дошкільне виховання. – 2016. – № 5. – С. 6–7.
3. Енциклопедія етнокультурознавства : Понятійно-термінологічний інструментарій, концептуальні підходи / Ю. І. Римаренко, В. Г. Чернець та ін. / За ред. Ю. І. Римаренка. – К. : ДАКККіМ, 2001. – Ч. 1. : Особа, нація, культура. – Кн. 2. «Е – Н». – 522 с.
4. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська та ін. ; за наук. ред.. О. Д. Райпольської. – Тернопіль : Мандрівець, 2016. – 72 с.
5. Інструктивно-методичні рекомендації МОН України «Про організацію національно-патріотичного виховання у ДНЗ» (від 25.07.2016 р.) Електронний ресурс : Режим доступу: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
6. Торхова А. В. Художественное краеведение в воспитании школьников: пособ. для учит. / А. В. Торхова. – Минск, 2000. – 126 с.
7. Фоменко А. А. Воспитание духовных ценностей подростков средствами художественного краеведения : автореф. дисс ... канд. пед. наук : спец.: 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / Фоменко А. А.; Витебский государственный университет имени П. М. Машерова. – Витебск, 2012. – 22 с.